

**JOAN-LLUÍS
LLUÍS, PREMI
AMAT-PINIELLA**

L'escriptor nord-català Joan-Lluís Lluís s'endú el 19è premi Joaquim Amat-Piniella amb la novel·la *Jo soc aquell que va matar Franco*, la història d'una víctima de la Guerra Civil que s'uneix als maquis per venjar-se del caudillo.

**NOU DIRECTOR
DE FIRA
MEDITERRÀNIA**

L'olotí Jordi Fosas és el nou director artístic de Fira Mediterrània. Fosas té una llarga trajectòria vinculada a la cultura popular, mitjançant el Cercle de Cultura Tradicional i Popular Marboleny i el festival Ésdansa.

Edward Hopper. “Ho havia après tot de Man Ray per ser una bona retratista, però també va haver d'oblidar-ho”, diu De Diego. A continuació hi ha la secció dedicada a *Changing New York*, un projecte que Berenice Abbott va desenvolupar durant quatre anys, a diferència del treball de llarg recorregut d'Atget, gràcies al suport del Fons Nacional per a les Arts del govern nord-americà. “Les fotografies de Nova York de Berenice Abbott la defineixen a ella i encara avui defineixen la ciutat –diu l'escriptora Cara Hoffman en un dels articles del catàleg–. El món ha imaginat i ha entès Nova York gràcies a la seva mirada. La persona aïllada, el pensador existencial, les multituds d'individus solitaris, la majestuositat de l'acer i l'espai i la brutalitat en l'essència dels actes creatius monumentals són les coses que va retratar”.

Nova York “plural” i “política”

Els habitants de Nova York apareixen avançat el recorregut per *Changing New York*, un projecte que va néixer dos anys després del Crac del 1929. Primer es pot veure com Abbott va començar treballant com si fos “un dron”, com diu De Diego, i van anar davallant fins als vells edificis més baixos que vivien amb els gratacels en construcció, la roba estesa als carrers, els aparadors de les botigues més variades i algunes persones que a vegades apareixen en entorns una mica desolats. Com afirma la comissària, Abbott volia immortalitzar una Nova York “plural”. Les imatges dels aparadors de les botigues fan pensar en l'obra

- 01. *Fleca, 259 de Bleeker Street, Manhattan (1937).*
- 02. *Autoretrat. Distorsió (cap al 1930).*
- 03. *Pilota rebotant en arcs decreixents, (1958-1961).*
- 04. *West Street (1932).*
- 05. *Janet Flanner a París (1927).* BERENICE ABBOTT / GETTY IMAGES / FUNDACIÓ MAPFRE

d'Atget, però la mirada d'Abbott és la d'un altre temps: “No podia mirar la Nova York dels anys 30 com Atget havia mirat el París de la dècada de 1910”, diu De Diego, que també destaca el caràcter “polític” d'aquestes imatges. Pel que fa a les fotografies dels ponts, De Diego les considera “acrobàtiques” perquè Abbott es va posar en llocs arriscats per aconseguir-ne algunes.

L'últim àmbit està dedicat a les fotografies científiques. Malgrat que és el més reduït, és el més sorprenent: les imatges exposades provenen de la col·laboració de Berenice Abbott amb la Comissió per a l'Estudi de la Ciència Física de Massachusetts entre el 1958 i el 1961 per acostar la ciència als estudiants de secundària, i les seves fotografies van sortir en manuals. Curiosament, després de veure retrats i fotografies de Nova York, algunes d'aquestes imatges recorden bodegons avantguardistes. Com que els processos per obtenir aquestes imatges eren complicats, Abbott va poder experimentar i improvisar per aconseguir-les. “Va entrar a la comissió amb un sou de 12.500 dòlars anuals (el seu primer salari fix des de feia molts anys), i l'ambient de recerca acadèmica i el contacte amb el professorat del MIT li van resultar estimulants”, afirma el conservador del museu del MIT, Gary Van Zante, en un altre dels articles del catàleg.

Després de Barcelona, *Berenice Abbott. Retrats de la modernitat* es podrà visitar a la Fundació Mapfre de Madrid i al Museu Huis Marseille d'Amsterdam. —

ARQUITECTURA

**Les cares del políedre
Ignasi de Solà-Morales**
La Virreina exposa l'arxiu intel·lectual de l'arquitecte que va reconstruir el Liceu

A.R.T.
BARCELONA

El director de la Virreina, Valentín Roma, posa el focus en l'entorn més pròxim del centre. Per això l'arquitecte Ignasi de Solà-Morales (Barcelona, 1942 – Amsterdam, 2001), com a reconstructor del Liceu, és el protagonista d'una exposició amb materials del seu arxiu, molts d'inèdits, com notes per a conferències, exemplars dels seus llibres i reproduccions d'alguns dels seus articles per a la premsa. “És una figura clau per entendre l'arquitectura i la crítica, personifica una manera d'entendre la ciutat, tot i que ara ja és arqueològica perquè la ciutat té un altre paquet de problemes i unes altres solucions”, afirma Roma, que també destaca la “versatilitat” de l'arquitecte i la rellevància que va adquirir en un moment que era “molt complicat per a algú que vivia en un país com Catalunya”.

“Ha sigut un projecte difícil perquè treballar des de l'arxiu significa reconstruir una manera de pensar amb una quantitat ingent de materials molt diversos”, diu el seu fill Pau, arquitecte i comissari de la mostra juntament amb la historiadora Carmen Rodríguez. El disseny de l'exposició, que es pot visitar fins al 12 de maig, també queda en família, ja que és obra del despatx format per la filla de Solà-Morales, Clara, i el seu soci Eduardo Cadaval.

Endinsar-se en el llegat de Solà-Morales és com contemplar una per una les innombrables cares d'un políedre. Va ser l'autor de monografies i articles sobre Gaudí, Jujol i altres arquitectes modernistes, noucentistes i racionalistes des d'una perspectiva no estilística sinó cultural. Va impulsar amb Gloria Moure

i Eulàlia Serra la primera gran exposició de Marcel Duchamp a Barcelona, a la Fundació Joan Miró. També va importar pensament arquitectònic internacional com a traductor i a través de l'estada que va fer a les universitats de Columbia i Princeton. Va ser coautor de les reconstruccions del pavelló Mies van der Rohe i el Liceu. “Va pensar el patrimoni d'una manera molt revolucionària per a la seva època”, diu Carmen Rodríguez.

La mostra també inclou la maqueta del 1988 d'un projecte per ampliar la Fira de Montjuïc amb un pavelló subterrani a la vora de la Font Màgica, una idea que va ressonar en la concepció de l'Esplanada dels Museus. “Fent un simulacri futbolístic, hauria sigut un grandíssim centrecampista, per la seva capacitat de donar joc a tots els que estaven al seu voltant”, diu Rodríguez. A més, De Solà-Morales, que va estudiar filosofia al mateix temps que arquitectura, va ser cofundador de l'Institut d'Humanitats. “Dels 70 als 90 van ser anys de crisi de pensament, era molt difícil pensar. El model d'Oriol Bohigas plantejava un model d'arquitecte molt professional, i ell va seguir fabricant pensament. La paraula *crisi* acostumava a estar entre les tres primeres línies dels seus articles”, diu el seu fill.

Ignasi de Solà-Morales va ser també l'observador lúcid que va cridar a no caure en el “cofoisme”, com diuen els comissaris, després dels Jocs de Barcelona i seguir tractant les patologies que patia la ciutat i millorar-la. “Moltes de les qüestions que va plantejar es van acabar donant”, conclou Rodríguez. —

Ignasi de Solà-Morales a l'Escola d'Arquitectura. ROSA FELIU / LA VIRREINA